

Esetmegbeszélési stratégiák

Tervek, módszertani ötletek

Összeállította:

Fenyő D. György, Horváth Beáta, Iványiné Harró Ágota, Székelyné Nagy Zsuzsa

A zaklatás témáját érintő beszélgetések egyre fontosabb témaként jelennek meg az osztályfőnöki-, magyar-, etika- és médiaórán. A kérdés az, hogy milyen módon készülünk fel a jelenség feldolgozására, milyen ritmusban vezessük fel a témát. Megelőzés és krízishelyzet, preventív és resztoratív szemlélet más-más feldolgozási módot jelent. Érzékeny témák, konfliktusok kibeszélése a közösségen belüli feszültsége feldolgozását segítheti. Másrészt épp ily fontos, hogy mintát ad a diákok számára, hogy egy esetleges zaklatási helyzetben eszközökkel rendelkezzenek, akkor is, ha ők kerülnek szembe a zaklatás formáival, akkor is, ha tanácsot kell adniuk.

Tanárként be kell építenünk a téma feldolgozásának módszertani megoldásait, ugyanakkor tudnunk kell azt is, hogy mennyi kompetenciával bírunk egy helyzetben, mikor kell szakemberek bevonását igénybe vegyük. A differenciálás, a szerepek és határok felismerése, a segítségkérés lehetőségének elfogadása, a tanácsadás technikái a diákok számára is eltanulandó műveletek. Ma már egyre sokrétűbb társadalmi kommunikáció segíti a krízishelyzetben levőket, a tanórai megközelítést és feldolgozást.

A Kék Vonal Gyermekkrízis Alapítvány lelki segítséget nyújt, szakmai anyagokkal segíti a fogalmak és a jelenségek pontos megismerését.

<https://www.kek-vonal.hu/index.php/hu/>

Az Internet Hotline jogsegélyszolgálat oldalai magyarázattal és vizuális elemekkel támogatja a fogalmak tisztázását, anyagai pontosan mutatják be a jogi kereteket. A Jogsegélyszolgálat felületén bejelentést lehet tenni, abban az esetben, ha jogtalanság történik velünk a médiatérben.

http://nmhh.hu/cikk/190107/Mi_szamit_eroszakos_tartalomnak

A téma iskola feldolgozásához, a biztosabb kommunikációhoz nemcsak a tanár-diák kommunikációt kell segíteni. Fontos, hogy a tanári karon belül is legyenek megállapodások, összehangolt normák és stratégiák. Az egy-egy közösségben előforduló estek gyakran zártan maradnak. Az esetek megnyitásához biztos szempontok, ha nem is azonos, de összehangolt közbeszéd kell. A következő módszertani ötletek mindenekelőtt arra nyújtanak megoldásokat, hogy a tanár- vagy szülői közösség számára szervezzünk beszélgetéseket, de azok számára, akik a témát biztosan kezelik, az ötletek transzformálhatók a diákok elemzőképességének, érzékenységének fejlesztésére is.

A téma bevezetése

Összeállította:

Fenyő D. György, Horváth Beáta, Iványiné Harró Ágota, Székelyné Nagy Zsuzsa

Kérdések, feladatok és ötletek a bevezető beszélgetéshez

a./ (a felnőtt világról)

- Milyen felnőtt zaklatási ügyeket ismernek?
- Érdemes-e felnőtt zaklatási történetet is bevinni egy osztályba megbeszélésre?
Ha nem, miért nem?
Ha igen, miért?

b./ (a megbeszélés és a kezelés nehézségeiről)

- Milyen nehézségei vannak a bántalmazásról való beszélgetésnek a bántalmazás kezelésének?
nyelvi nehézségek / titoktartás / gyerek és felnőtt világ / az iskola mint intézmény

c./ (saját tapasztalatok)

- Kinek az iskolájában történt már bántalmazás-történet? Kinek az osztályában történt már?
- Ki emlékszik a gyerekkorából bántó szavakra?

d./ (a tapasztalatok körüljárása, technikák és szempontok)

- Milyen szitokszavak és megnevezések vannak manapság, amelyekkel bántani szokták a gyerekek egymást?
Szóban hangzanak el vagy le is írják ezeket a gyerekek?
pl. csicska – köcsög – buzi
- Melyek bántalmazás fő helyszínei?
- Milyen emojikat küldenek egymásnak – melyek a bántó emojik?
- Az alábbi négy helyszín / csatorna közül melyik a leggyakoribb terepe a bántalmazásnak?
Melyik a vélhetően legsúlyosabb bántalmazás?
mosdó – telefon – emoji – szitokszó
- Milyen életkorban kezdődik az iskolai zaklatás?
- Hogyan és mikor kerüljön szóba az iskolai zaklatás?

Amikor már történt valami – amikor még nem történt bántalmazás?

Milyen életkorban?

- Kire tartozik elsősorban: az osztályfőnökre? az iskolapszichológusra? az iskolavezetésre?
- Az egyes eseteknek milyen közös, intézményi hasznosulása lehetséges?

e./ (feladatok és játékok)

- Fülbesúgós játék: „A Gréti egy bunkó, mondjátok meg neki!”
- Feladat egy osztálynak: adják át villámgyorsan egy információt az egész osztálynak.
- Védekezési technika: a bántalmazást dokumentálni
- Történet: Egy You tube csatornát vezető nő zaklatja egy férfi. A nő kinyomozza a zaklatót. Nyilvánosságra hozhatja-e a zaklató profilját?

f./ (attitűd mérése)

- Néhány kérdéssel meg is mérhetjük a beszélgetésben résztvevők, attitűdjét, véleményét, félelmeti. Tehetjük ezt névtelenül is például a www.mentimeter.com alkalmazással.
 - Miért nehéz a zaklatásról beszélni? – Kulcsszavak, érvek, amelyből aztán szófelhő készül.
 - Véleményezés: Egyetértek – nem értek egyet:
 - A zaklatás már az alsó tagozaton elkezdődik.
 - Könnyű a zaklatásról beszélni.
 - Sok ilyen eset vesz körül.
 - A tanárok minden esetben átlátják a helyzetet.
 - A tanárok/a szülők rendelkeznek olyan eszközökkel, hogy átlássák a helyzetet.
 - Amit a tanár tud egy helyzetről, azt a szülőnek is tudnia kell.
 - A zaklatás büntethetősége egyértelmű, jogi háttere tiszta.

g./Az érintettek körének, az ábrán látható szerepeknek, fogalmaknak a megbeszélése.

1. Beszélgetőkörök négy történet feldolgozásával

- Esetmegbeszélés, szerepek, megoldások -

a./ Mindenki megkapja az érintettek körének ábráját. A négy sarokba kiteve négy történet. Mindenki járjon körbe, és olvassa el a szövegeket, majd válassza ki azt, amiről szeretne beszélgetni.

Ha a négy történetnél a foglalkozás résztvevői arányosan oszlanak el, akkor a munka gördülékenyen folytatódhat. Ha a résztvevők aránytalanul oszlanak el, egy történetet senki sem vállal fel, akkor megbeszéljük, hogy mi a probléma az adott történettel (túl egyszerű, túl egyértelmű, riasztó). Később erre a történetre visszatérhetünk. Ha egy történet sokak számára fontos, vagy más szempont szerint, de amellet érvelnek, akkor több csoport is feldolgozhatja ugyanazt a történetet.

b./ A négy csoport a történet és a megkapott kérdések, feladatok és az Érintettek köre- ábra alapján beszélje meg a történetet

c./ Megosztás: mesélik el a legfontosabb megállapításokat

d./ A legfontosabb szempontok kiemelése, a foglalkozás céljának összefoglalása.

MELLÉKLETEK:

1. történet: Megfélemlítés az iskolában

Egy hatosztályos gimnázium első évében, októberben szülői jelzés érkezett az osztályfőnöknek: a gyerekük otthon feltűnően rosszkedvű, nem akar iskolába jönni. A szülők kikérdezése során kiderült, hogy a gyereket néhány osztálytársa rendszeresen megfélemlíti az iskolában. Ez rövid verbális akciókban nyilvánult meg szünetekben és órákon; pl. „Ha ide mersz ülni, akkor lelöklek a székről” vagy „Ha nem teszed arrébb a holmidat, akkor teát öntök a táskádba” vagy „A mi csoportunkban te nem szólalhatsz meg.” A fenyegetéseket egyszer sem váltották valóra, fizikai atrocitás sosem érte a fiút. A szülő kérte, hogy az osztályfőnök tegyen valamit, de nevet nem tudott mondani. A gyereke tudott arról, hogy ő szól az osztályfőnöknek, de nem akart, nem mert kiállni a problémájával az osztály elé.

2. történet: Zaklatás a viber-csoportban

Egy hatodikos osztályban a tanulók létrehozta egy viber csoportot, amelyet a gyors és korrekt információáramlás céljából létesítettek. Hónapokon át rendben működött a kommunikáció közöttük, ám egy napon az egyik tanuló rettenetes képet látott-kapott önmagáról, illetve az egész csoport látta, hogy a fiú arcát egy homoszexuális pornó képre montírozta valaki. Megriadt, először nem is értette a képen látható jelenetet. Szerencsére megmutatta az édesanyjának, aki megpróbált segíteni a gyermekének, segített feldolgozni a látottakat.

A fiú másnap nem jött iskolába... A szülő azonnal írt az osztályfőnöknek és segítséget kért. Az osztályfőnök az alábbi levelet írta az iskolavezetésnek: „Ne haragudjatok, de ezzel SOS foglalkozni kell. Az osztályom viber-csoportjában pornóképekre személyt, személyeket montíroztak, súlyosan sértve a személy jogait, és még több 10 elszenvedő alany ellen szemérem-sértés is történt. A szülők a tettes felderítését, megbüntetését látnák jónak. Valamint kérnek az iskolától egy gyors cselekvési tervet, amellyel a sértett személyeket védelme alá veszi, és elítéli az ilyen jellegű cselekedeteket. A rendőrség és a gyermekvédelmi hatóság bevonását is kéri.”

3. történet: Lesifotók

Az iskolában a mobiltelefonokat nem kell kikapcsolni tanítási időben, elegendő lenémítani. Az osztályban egyre népszerűbb szórakozássá vált egymást vártalanul vagy titokban lefényképezni telefontal. Az így készült képek egy részét többen megosztották különböző online felületeken másokkal – osztálytársakkal vagy más ismerősökkel, kommentekkel bőven ellátva. Néhány lány célponttá vált: egyre gyakrabban kerültek a többiek elé róluk készült kínos lesifotók, pl. pad alatt készült kép szoknyában, nem összezárt lábakkal; evés közben készült közeli felvételek az arcukról, szájukról; fülükről, állukról készített képek felnagyítva. Ennek egyik következménye az lett, hogy gyakran nevettek rajtuk, mutogattak rájuk látszólag ok nélkül az iskolában.

4. történet: Szexuális zaklatás home-videóval

Egy tizenegyedikes éves fiú egy éjszaka a saját nemi szervéről készült felvételeket küldött át egy tizedikes lánynak. A felvételen egy merev pénisz látható, valamint maszturbáló mozdulatokkal a fiú keze.

A küldés előzménye az volt, hogy a fiú hosszú idő óta igyekezett udvarolni a lánynak, de az határozottan és egyértelműen visszautasította. Egyszer egy buliban a fiú sokat ivott, majd elkeseredve hazament, és akkor készítette a felvételeket, majd azonnal átküldte a lánynak.

A lány hamarosan elmondta az osztálytársainak-barátainak, mi történt, és a felvételeket is megmutatta. A barátai mélységesen felháborodtak, és az egyikük komolyan megfenyegette a filmet küldő fiút, hogy nagyon megverik, majd úgy változott a fenyegetés, hogy akkor megverik, ha még egyszer a lányhoz közeledni merészel.

A fiú majdnem tizennyolc éves volt ekkor (az eset májusban történt, és ő júliusban töltötte be a tizennyolcat), a lány tizedikes volt, tizenhat és tizenhét éves kor között.

Kérdések az egyes történetekhez

1. történet: Megfélemlítés az iskolában

Egy hatosztályos gimnázium első évében, októberben szülői jelzés érkezett az osztályfőnöknek: a gyerekük otthon feltűnően rosszkedvű, nem akar iskolába jönni. A szülők kikérdezése során kiderült, hogy a gyereket néhány osztálytársa rendszeresen megfélemlíti az iskolában. Ez rövid verbális akciókban nyilvánult meg szünetekben és órákon; pl. „Ha ide mersz ülni, akkor lelöklek a székről” vagy „Ha nem teszed arrébb a holmidat, akkor teát öntök a táskádba” vagy „A mi csoportunkban te nem szólalhatsz meg.” A fenyegetéseket egyszer sem váltották valóra, fizikai atrocitás sosem érte a fiút. A szülő kérte, hogy az osztályfőnök tegyen valamit, de neveket nem tudott mondani. A gyereke tudott arról, hogy ő szól az osztályfőnöknek, de nem akart, nem mert kiállni a problémájával az osztály elé.

Ismernek-e hasonló történeteket, cselekmény-változatokat?

Mi mindent kell tudni ahhoz, hogy érdemben foglalkozhassunk a történetekkel?

A mellékelt ábra alapján azonosítsák a különböző résztvevők szerepét a történetben!

Mit kell tennie a diákoknak, kihez kell fordulniuk az ilyen történetekkel?

Kell-e már – nem túlságosan súlyos esetekkel is foglalkozni?

Milyen tanári technikákat ajánlhatunk az olyan osztályfőnöknek, akihez ezzel fordultak?

Kikkel és hogyan kell megosztani a történeteket az osztályfőnöknek?

Milyen titoktartási kötelezettségre kell mindenképpen tekintettel lennie?

Milyen külső szereplőket kell bevonni az osztályfőnöknek a megoldásba?

Hogyan (és mikor, milyen szerepben és módon) kell / lehet / érdemes bevonni a szülőket a történetbe?

Milyen jogi és intézményi megoldások képzelhetők el?

Kérdések az egyes történetekhez

2. történet: Zaklatás a viber-csoportban

Egy hatodikos osztályban a tanulók létrehoztak egy viber csoportot, amelyet a gyors és korrekt információáramlás céljából létesítettek. Hónapokon át rendben működött a kommunikáció közöttük, ám egy napon az egyik tanuló rettenetes képet látott-kapott önmagáról, illetve az egész csoport látta, hogy a fiú arcát egy homoszexuális pornó képre montírozta valaki. Megriadt, először nem is értette a képen látható jelenetet. Szerencsére megmutatta az édesanyjának, aki megpróbált segíteni a gyermekének, segített feldolgozni a látottakat.

A fiú másnap nem jött iskolába... A szülő azonnal írt az osztályfőnöknek és segítséget kért. Az osztályfőnök az alábbi levelet írta az iskolavezetésnek: „Ne haragudjatok, de ezzel SOS foglalkozni kell. Az osztályom viber-csoportjában pornóképekre személyt, személyeket montíroztak, súlyosan sértve a személy jogait, és még több 10 elszenvető alany ellen szeméremszétség is történt. A szülők a tettes felderítését, megbüntetését látnák jónak. Valamint kérnek az iskolától egy gyors cselekvési tervet, amellyel a sértett személyeket védelme alá veszi, és elítéli az ilyen jellegű cselekedeteket. A rendőrség és a gyermekvédelmi hatóság bevonását is kérjük.”

Mi mindent kell tudni ahhoz, hogy érdemben foglalkozhassunk a történetekkel?

A mellékelt ábra alapján azonosítsák a különböző résztvevők szerepét a történetben!

Mit csináljon az osztályfőnök, ha ilyen történik?

Hogyan (és mikor, milyen szerepben és módon) kell / lehet / érdemes bevonni a szülőket a történetbe?

Miért osztotta meg az osztályfőnök a történetet az iskolavezetéssel? Mikor kell / lehet / érdemes bevonni az iskolavezetést?

El kell-e vinni a rendőrséghez is a történeteket?

Milyen jogi és intézményi megoldások képzelhetők el?

Mennyiben lenne más a történet, ha 11. osztályban történt volna?

Ha ez megtörtént, milyen további tematika kapcsolódhat hozzá osztályfőnöki órákon?

Kikkel és hogyan kell megosztani a történeteket az osztályfőnöknek?

Milyen titoktartási kötelezettségre kell mindenképpen tekintettel lennie?

Milyen külső szereplőket kell bevonnia az osztályfőnöknek a megoldásba?

Kérdések az egyes történetekhez

3. történet: Lesifotók

Az iskolában a mobiltelefonokat nem kell kikapcsolni tanítási időben, elegendő lenémítani. Az osztályban egyre népszerűbb szórakozássá vált egymást véletlenül vagy titokban fényképezni telefontal. Az így készült képek egy részét többen megosztották különböző online felületeken másokkal – osztálytársakkal vagy más ismerősökkel, kommentekkel bőven ellátva. Néhány lány célponttá vált: egyre gyakrabban kerültek a többiek elé róluk készült kínos lesifotók, pl. pad alatt készült kép szoknyában, nem összezárt lábakkal; evés közben készült közeli felvételek az arcukról, szájukról; fülükről, állukról készített képek felnagyítva. Ennek egyik következménye az lett, hogy gyakran nevettek rajtuk, mutogattak rájuk látszólag ok nélkül az iskolában.

Ismernek-e hasonló történeteket, cselekmény-változatokat?

Mi mindent kell tudni ahhoz, hogy érdemben foglalkozhassunk a történetekkel?

A mellékelt ábra alapján azonosítsák a különböző résztvevők szerepét a történetben!

Kikkel és hogyan kell megosztani a történeteket az osztályfőnöknek?

Milyen titoktartási kötelezettségre kell mindenképpen tekintettel lennie?

Milyen külső szereplőket kell bevonni az osztályfőnöknek a megoldásba?

Hogyan (és mikor, milyen szerepben és módon) kell / lehet / érdemes bevonni a szülőket a történetbe?

Milyen jogi és intézményi megoldások képzelhetők el?

Kié az emberről készült kép? Ki rendelkezik vele? Szabad-e fényképezni és szabad-e közzétenni?

Milyen jogi tudást kell átadni ennek a történetnek a kapcsán a tanítványainknak?

Kérdések az egyes történetekhez

4. történet: Szexuális zaklatás home-videóval

Egy tizenegyedikes éves fiú egy éjszaka a saját nemi szervéről készült felvételeket küldött át egy tizedikes lánynak. A felvételen egy merev pénisz látható, valamint maszturbáló mozdulatokkal a fiú keze.

A küldés előzménye az volt, hogy a fiú hosszú idő óta igyekezett udvarolni a lánynak, de az határozottan és egyértelműen visszautasította. Egyszer egy buliban a fiú sokat ivott, majd elkeseredve hazament, és akkor készítette a felvételeket, majd azonnal átküldte a lánynak.

A lány hamarosan elmondta az osztálytársainak-barátainak, mi történt, és a felvételeket is megmutatta. A barátai mélységesen felháborodtak, és az egyikük komolyan megfenyegette a filmet küldő fiút, hogy nagyon megverik, majd úgy változott a fenyegetés, hogy akkor megverik, ha még egyszer a lányhoz közeledni merészel.

A fiú majdnem tizenhét éves volt ekkor (az eset májusban történt, és ő júliusban töltötte be a tizenhétet), a lány tizedikes volt, tizenhat és tizenhét éves kor között.

Mi mindent kell tudni ahhoz, hogy érdemben foglalkozhassunk a történetekkel?

A mellékelt ábra alapján azonosítsák a különböző résztvevők szerepét a történetben!

A melléklet történetet bevinné-e osztályfőnöki órára akkor, ha nem történt meg, csak szeretné a tanár, ha beszélgetnének az ennek kapcsán felmerülő kérdésekről?

Ha igen: miért, mikor, milyen céllal és megbeszélési fókuszokkal?

Ha nem: miért nem?

Mi a szerepe az életkornak a történetben?

Mennyiben más a történet attól függően, hogy kihez érkezik a jelzés?

Ha a jelzés az iskolapszichológushoz érkezik?

Ha a jelzés az osztályfőnökhöz érkezik?

Kikkel és hogyan kell megosztani a történeteket az osztályfőnöknek?

Milyen titoktartási kötelezettségre kell mindenképpen tekintettel lennie?

Milyen külső szereplőket kell bevonnia az osztályfőnöknek a megoldásba?

Hogyan (mikor, milyen szerepben, módon) kell / érdemes bevonnia a szülőket a történetbe?

Milyen jogi és intézményi megoldások képzelhetők el?